

Nota thuisonderwijs

1. Het belang van onderwijs voor chronisch zieke kinderen	1
2. Wat is tijdelijk onderwijs aan huis?	2
3. Wat is permanent onderwijs aan huis?	3
4. Knelpunten in de huidige wetgeving voor tijdelijk onderwijs aan huis	4
5. Beleidsaanbevelingen inzake tijdelijk onderwijs aan huis	5

1. Het belang van onderwijs voor chronisch zieke kinderen

Onderwijs is cruciaal voor ieder kind. Onderwijs zorgt voor de ontwikkeling van een mens, voor het opdoen van kennis en attitudes, als sociaal proces. Het is de sleutel naar zelfbeschikking en vormt de opstap naar deelname aan de arbeidsmarkt, naar onafhankelijkheid en zelfstandigheid, naar inclusie in een rijke en diverse samenleving.

Kinderen met een chronische ziekte 'pendelen' vaak tussen ziekenhuis, thuis en de school en kunnen dus niet altijd onderwijs volgen. In sommige ziekenhuizen zijn scholen voorzien maar lang niet elk ziekenhuis heeft deze erkenning. Dit betekent dat kinderen die vaak afwezig zijn lessen missen maar ook het contact met de klasgenootjes verliezen. Zij krijgen te maken met een leerachterstand en verliezen de voeling met het schoolgebeuren dat een belangrijk onderdeel vormt in de opvoeding van elk kind.

Er zijn een aantal maatregelen of 'vangnetten' voorzien voor deze kinderen:

1. type 5 onderwijs (een van de types in het buitengewoon onderwijs): hieronder valt het onderwijs dat gegeven wordt in ziekenhuisscholen en in preventoria. Niet ieder ziekenhuis beschikt over een ziekenhuisschool. De arts en de ziekenhuisschool bepalen hoeveel lessen worden gegeven, afhankelijk van de gezondheidstoestand van het kind. De thuischool blijft verantwoordelijk voor het kind en moet dus ook de nodige informatie bezorgen aan de ziekenhuisschool. Opname in een ziekenhuis of preventorium ontslaat de thuischool tijdelijk van de verplichting om onderwijs aan huis te organiseren;
2. K-diensten: zijn enkel bestemd voor kinderen die langdurig in een jeugdpsychiatrische dienst verblijven. Zij krijgen de mogelijkheid om onderwijs te volgen in het ziekenhuis maar zijn niet verplicht;
3. permanent onderwijs aan huis: hieronder vallen de leerplichtige leerlingen die voldoen aan de voorwaarden voor buitengewoon onderwijs maar voor wie het omwille van hun handicap niet mogelijk is om onderwijs te volgen. De thuischool moet permanent onderwijs aan huis voorzien;
4. tijdelijk onderwijs aan huis (TOAH): geldt voor kinderen die een relatief langere periode gedurende het schooljaar op school afwezig zijn wegens ziekte of ongeval. TOAH wordt georganiseerd door de school waar de jongere als regelmatige leerling is ingeschreven.

Deze vier maatregelen zijn echter niet voldoende om alle kinderen met een chronische ziekte op te vangen. In een aantal ziekenhuizen is er onderwijs voorzien, net zoals dit ook geregeld is in een aantal K-diensten maar het gaat hier slechts over een klein percentage. Dit betekent dat de meeste zieke

kinderen hiervan niet kunnen genieten en enkel maar kunnen terugvallen op twee vangnetten, tijdelijk onderwijs aan huis en permanent onderwijs aan huis.

Het tijdelijk en permanent onderwijs aan huis zijn goede maatregelen maar kennen in hun voorwaarden en uitwerking verschillende tekorten die maken dat kinderen met een chronische ziekte geen onderwijs kunnen volgen.

2. Wat is tijdelijk onderwijs aan huis?

Toelichting

In een ziekenhuisschool wordt onderwijs voorzien voor zieke kinderen. Maar wie na een operatie of tussen de behandelingen door naar huis mag, kan vaak niet onmiddellijk terug naar school en dreigt een leerachterstand op te lopen. Ouders doen dan vaak een beroep op de goodwill van leerkrachten van de school, op privé-leraars of op vrijwilligersinitiatieven. Deze situatie kost veel geld en energie.

Het onderwijsdecreet voorziet echter in tijdelijk onderwijs aan huis. Dit creëert **een recht op onderwijs voor kinderen die een lange periode afwezig zijn wegens ziekte, ongeval of handicap**. De bedoeling van tijdelijk onderwijs aan huis is in de eerste plaats blijven zodat de leerachterstand niet vergroot. Het laat de kinderen voelen dat ze erbij blijven horen. Een vertrouwde leerkracht van de eigen school kan de spilfiguur vormen die zorgt voor het contact met de andere klasgenoten.

Wanneer de thuisschool tijdelijk onderwijs aan huis voorziet, wordt zij gesubsidieerd of gefinancierd om **vier bijkomende lestijden per week en per leerling te geven**. Elk uur dat extra wordt gegeven, moet gefinancierd worden door de thuisschool.

Voorwaarden

Wanneer voldaan wordt aan een aantal voorwaarden, is de thuisschool verplicht tijdelijk onderwijs aan huis te voorzien:

1. De leerling moet **meer dan 21 kalenderdagen ononderbroken afwezig zijn** op school wegens ziekte of ongeval. Als de leerling opnieuw les volgt maar binnen de 3 maanden terug afwezig is wegens ziekte of ongeval, dan geldt er geen wachttijd maar gaat het recht op tijdelijk onderwijs aan huis onmiddellijk in. Voor het berekenen van deze 21 kalenderdagen worden vakantieperiodes meegeteld. De opname in een ziekenhuisschool wordt ook bij de 21 afwezige kalenderdagen geteld, ook al is er in het ziekenhuis onderwijs voorzien;

Ook een leerling die na ononderbroken 21 dagen afwezigheid wegens ziekte of ongeval op weekbasis minder dan halftijds aanwezig kan zijn op school, heeft recht op tijdelijk onderwijs aan huis. Het medisch attest moet hier bevestigen dat de leerling onmogelijk halftijds of meer op school kan zijn. In de praktijk gaat het hier dan over kinderen die minder dan 5 halve dagen aanwezig zijn. De combinatie op weekbasis van tijdelijk onderwijs aan huis en onderwijs op school, vermijdt dat kinderen die voldoende hersteld zijn om de lessen gedeeltelijk te hervatten, door deze hervatting het recht op onderwijs aan huis onmiddellijk zouden verliezen.

In de toekomst geldt de voorwaarde van 21 dagen afwezigheid niet voor kinderen met een chronische ziekte. Om recht te hebben op tijdelijk onderwijs aan huis, moeten zij de wachtperiode niet doorlopen. Het uitvoeringsbesluit voor deze maatregel moet nog worden opgesteld.

2. De **afstand tussen de school en de verblijfplaats van de leerling** mag niet meer bedragen dan **10 km voor een school in het gewoon onderwijs** en **20 km voor het bijzonder onderwijs in lager en secundair onderwijs**. Indien de school toch onderwijs verleent aan kinderen die niet aan deze voorwaarde voldoen, dan krijgt de school de bijkomende lestijden vergoed maar worden de vervoerskosten enkel terugbetaald ten belope van 10 km voor gewoon onderwijs en 20 km voor bijzonder onderwijs.
3. De ouders dienen **een schriftelijke aanvraag in te dienen bij de school** voor tijdelijk onderwijs aan huis waarbij zich een medisch attest bevindt dat de leerling onmogelijk naar school kan gaan maar wel onderwijs mag krijgen. Bij verlenging moet er een nieuwe aanvraag ingediend worden.

Een school kan altijd tijdelijk onderwijs aan huis voorzien, ook al wordt niet voldaan aan bovenstaande voorwaarden. In dit geval worden er echter geen bijkomende lestijden gefinancierd of gesubsidieerd.

Cijfers¹

De voorbije schooljaren hebben er tussen de 120 en de 150 leerlingen tijdelijk onderwijs aan huis aangevraagd. Verschillende onder hen hebben een aantal keren in het hetzelfde schooljaar een aanvraag ingediend, een paar kinderen zelfs tot 5 keer toe. Dit kan verklaard worden door het feit dat men bij de eerste aanvraag altijd de periode van afwezigheid dient in te vullen. Bij verlenging van afwezigheid, zonder dat het kind een tussenperiode terug op school aanwezig was, moeten de ouders opnieuw zorgen voor een schriftelijke aanvraag en een medisch attest. Er moet dan uiteraard niet opnieuw een periode van 21 kalenderdagen verstrijken.

Het Vlaams Patiëntenplatform vzw vermoedt dat het aantal kinderen dat onderwijs aan huis zou wensen omwille van hun ziekte, veel groter is dan het aantal kinderen dat daadwerkelijk gebruik maakt van tijdelijk onderwijs aan huis. Door de vele voorwaarden waaraan men moet voldoen, vallen zij echter uit de boot.

3. Wat is permanent onderwijs aan huis?

Permanent onderwijs aan huis wordt gegeven aan jongeren die omwille van een handicap permanent onmogelijk onderwijs op school kunnen volgen. Het permanent onderwijs aan huis wordt georganiseerd door een school voor buitengewoon onderwijs.

Specifieke inhoud

Om voor permanent onderwijs in aanmerking te komen, moet de jongere voldoen aan de toelatingsvoorwaarden tot het buitengewoon onderwijs. Dit betekent enerzijds voldoen aan de

¹ Bron: Afdeling Beleidsvoorbereiding Basisscholen, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

leeftijdsvoorwaarden en anderzijds beschikken over een inschrijvingsverslag van het centrum voor leerlingenbegeleiding of een bevoegde instelling.

Normaliter moet de dichtstbijzijnde school het permanent onderwijs aan huis aanbieden maar van dit principe wordt soms afgeweken wanneer blijkt dat het type en de onderwijsvorm waarnaar de leerling is georiënteerd, niet door deze school wordt aangeboden.

Het permanent onderwijs omvat eveneens 4 lessen per week. De klassenraad beslist, na overleg, welke vakken aan huis worden onderwezen en verschaffen finaal een verklaring van de verworven bekwaamheden aan de betrokken personen. Er kan geen diploma behaald worden.

4. Knelpunten in de huidige wetgeving voor tijdelijk onderwijs aan huis

Sinds 25 februari 1997 bestaat er dus een wettelijke regeling voor het gewoon en buitengewoon lager onderwijs waarbij scholen verplicht zijn om tijdelijk onderwijs aan huis te organiseren nadat een leerling 21 dagen afwezig is geweest.

Recent is de wetgeving voor tijdelijk onderwijs aan huis uitgebreid van het lager onderwijs naar het secundair onderwijs. Het Vlaams Patiëntenplatform vindt het positief dat de wetgeving nu de kans geeft aan alle kinderen met een chronische ziekte om te genieten van tijdelijk onderwijs aan huis maar wil toch ook de aandacht vestigen op knelpunten inzake de wetgeving voor tijdelijk onderwijs aan huis.

Knelpunten:

1. in het kleuteronderwijs wordt geen tijdelijk onderwijs aan huis voorzien aangezien kleuters niet onder de leerplicht vallen. Uit recent onderzoek blijkt nochtans dat kinderen die met een achterstand in de kleuterschool zitten, die achterstand meedragen naar de lagere school²;
2. er worden vier lestijden gesubsidieerd of gefinancierd. Eén lestijd bestaat uit 50 minuten. Vier lestijden zijn veel te weinig in het lager en zeker in het secundair onderwijs en zorgen voor een onoverkomelijke leerachterstand;
3. kinderen met een chronische ziekte kunnen niet altijd gebruik maken van tijdelijk onderwijs aan huis omdat men hier pas recht op heeft na een ononderbroken afwezigheid van 21 dagen. Deze kinderen zijn echter niet altijd 21 dagen na elkaar afwezig maar verblijven regelmatig voor kortere perioden in het ziekenhuis of thuis;
4. ook al geldt de onafgebroken afwezigheid van 21 dagen niet in alle gevallen voor kinderen met een chronische ziekte, alles hangt ervan af van hoe chronische ziekte omschreven wordt in het betreffende uitvoeringsbesluit;
5. de voorwaarde van 21 kalenderdagen afwezigheid is niet transparant. Wordt les in een ziekenhuisschool meegeteld? Als er geen ziekenhuisschool is, kan de leerkracht dan ook les geven in het ziekenhuis?
6. scholen kunnen enkel tijdelijk onderwijs aan huis voorzien aan kinderen die in een straal van 10 km wonen voor het gewone onderwijs en een straal van 20 km voor het buitengewoon onderwijs. Deze straal is ingegeven wegens financiële beperkingen maar strookt niet met de werkelijkheid. Kinderen zoeken in het secundair onderwijs immers vaak naar een school waar ze een specifieke opleiding kunnen kiezen. Vaak is deze school niet de dichtstbijzijnde school wat betekent dat dit kind geen recht heeft op vrije keuze van onderwijs. Daarenboven is het

² De Standaard 30 maart 2006 "Kleuters bissen vaak in derde kleuterklas"

mogelijk dat ouders de school kiezen die dicht bij hun werk gelegen is of dicht bij de grootouders. Als men verhuist, kiest men er misschien ook voor naar dezelfde school te blijven gaan. Al deze redenen maken dat het niet evident is dat ouders kiezen voor de dichtstbijzijnde school;

7. Een voorwaarde om recht te hebben op tijdelijk onderwijs aan huis is dat ouders een aanvraag moeten indienen bij de school. Het is echter de school die de ouders erop attent dient te maken dat hun kinderen hierop recht hebben. Ouders hebben op deze momenten andere zorgen aan hun hoofd. De school moet hier proactiever optreden en tijdelijk onderwijs aan huis meer bekend maken en ouders hierover aanspreken.

5. Beleidsaanbevelingen inzake tijdelijk onderwijs aan huis

5.1 Thuisonderwijs voorzien in het kleuteronderwijs

Kinderen met een chronische ziekte in de kleuterklas moeten de mogelijkheid hebben om thuisonderwijs te volgen. Een leerachterstand in het kleuteronderwijs kan een onoverkomelijke achterstand betekenen voor de verdere schoolontwikkeling.

5.2 Meer dan 4 uren les per week

Om de leerachterstand van kinderen met een chronische ziekte te beperken, moeten kinderen de mogelijkheid hebben om meer dan 4 uren les per week te krijgen indien hun gezondheidstoestand dit toelaat. Voor een aantal kinderen geldt immers dat zij, bijvoorbeeld omwille van infectiegevaar niet naar school mogen, maar zich daarom niet ziek voelen. In samenspraak met de behandelende arts en de thuischool moet er gezocht worden naar het beste aantal lessen opdat het kind zijn leerachterstand kan beperken. In praktijk zal blijken dat dit vaak meer is dan 4 lessen per week.

5.3 Het aantal kilometers tussen thuischool en verblijfplaats opheffen

Kinderen met een chronische ziekte moeten een vrije keuze van onderwijs hebben en mogen niet beperkt worden door het scholenaanbod in de directe omgeving. Ongeachte de keuze van hun school moeten ze recht hebben op thuisonderwijs.

Organisatorisch kan dit mogelijk vergemakkelijkt worden door bijvoorbeeld regionale pools van leerkrachten op te richten die thuisonderwijs voorzien. Op die manier hoeft de leerkracht van de thuischool geen lange afstanden af te leggen.

5.4 Recht op thuisonderwijs vanaf de eerste week

Kinderen met een chronische ziekte moeten vanaf de eerste week dat ze thuis zijn, de mogelijkheid krijgen om thuisonderwijs te ontvangen. Iedere dag dat zij geen onderwijs krijgen, bouwen zij een leerachterstand op en wordt het moeilijker om de lessen opnieuw te kunnen volgen. Van zodra hun gezondheidstoestand het toelaat om thuis onderwijs te volgen, moeten zij deze kans krijgen. Kinderen met een chronische ziekte zijn te vaak kortere perioden afwezig van school om telkens opnieuw een wachtperiode te doorlopen.

5.5 Attest van behandelende arts volstaat

Het uitvoeringsbesluit bepaalt dat kinderen met een chronische ziekte de wachtperiode niet moeten doorlopen. De vraag is natuurlijk wat verstaan wordt onder chronische ziekte. Het Vlaams Patiëntenplatform vzw vindt dat een attest van de behandelende arts volstaat om recht te hebben op thuisonderwijs.

Het gebruik van een exhaustieve lijst van chronische ziekten zorgt altijd voor het uitsluiten van een aantal kinderen die nood hebben aan thuisonderwijs maar hier geen recht op hebben omdat ze te onregelmatig ziek zijn.

5.6 Beter informeren van ouders en leerlingen

Momenteel dient de aanvraag voor thuisonderwijs te gebeuren door de ouders. Ouders zijn echter niet altijd op de hoogte van deze regeling. De school dient de ouders erop attent te maken dat hun kinderen hierop recht hebben op het moment dat een kind langer afwezig is.

Ouders en leerlingen moeten beter geïnformeerd worden over het bestaan en de mogelijkheden van thuisonderwijs. De scholen zijn verplicht deze informatie op te nemen in hun schoolreglement .

Het Vlaams Patiëntenplatform vzw vindt dat scholen rond dit thema een actiever beleid moeten voeren en gericht informatie over het systeem, de voorwaarden en de mogelijkheden van thuisonderwijs moeten verspreiden. Ook vanuit de overheid dient het systeem meer bekend gemaakt te worden zodat ouders, kinderen of jongeren ook weten dat ze hier recht op hebben.

6. Besluit

Het Vlaams Patiëntenplatform vzw ijvert voor gelijke onderwijskansen ongeacht de gezondheidstoestand van een kind. De huidige wetgeving omtrent thuisonderwijs is ontoereikend of bevat voorwaarden en beperkingen die maken dat kinderen met een chronische ziekte geen recht hebben op tijdelijk onderwijs. Voor hen is het uitermate belangrijk dat zij les kunnen blijven volgen om de reïntegratie op de school te vergemakkelijken en de leerachterstand te beperken. Tijdelijk onderwijs aan huis moet voor bepaalde kinderen een permanent recht zijn.

**Vlaams Patiëntenplatform vzw
Augustus 2006**